

Projekt: Grøn kapacitetsopbygnings i landbruget 101342	Ansvarlig	MIH, FBO
	Dato	
	Side	1 af 10

Case-bedrift 5

Dansk landbrug står i dag over for en stigende kompleksitet som følge af nye krav til klima, natur, vandmiljø og arealanvendelse. Samtidig påvirker beslutninger på ét område ofte både økonomi, produktion, ejerskab og fremtidige udviklingsmuligheder på bedriften. Derfor er behovet for rådgivning på tværs af fagområder måske blevet større end tidligere, og samarbejdet mellem virksomhedsrådgivere, planteavlskonsulenter, økonomirådgivere, udtagningskonsulenter og andre specialister får en stadig vigtigere rolle

Der er i projekt Grøn Kapacitetsopbygning i landbruget derfor foretaget 6 bedriftsbesøg med hovedfokus på den fremtidig strategiske planlægning, muligheder og udfordringer. Dette er set i forhold til de udpegninger af vådområde- og lavbundsprojekter, MARS, skovrejsning og drikkevandsbeskyttelse som en dansk landmand kan blive præsenteret for i forbindelse med Grøn Trepert, den nye udledningsbaserede kvælstofregulering og alle de andre politiske dagsordner.

De udvalgte bedrifter er udvalgt på basis af især retentionskortlægningen og udtagningen af vådområde- og lavbundsprojekter. Som opstart har især virksomhedsrådgivere, planteavlskonsulenter, økonomirådgivere og udtagningskonsulenter samarbejdet om opgaven.

Rådgiverne har fulgt notatskabelon som er udarbejdet af Seges Innovation

Notater fra besøg 1

Hvilke udfordringer er der på bedriften set i forhold til Grøn omstilling?

Beskriv udfordringerne:

- Ønsket om mere fremdrift fra myndighederne
Vi vil gerne have nogle mere "offensive" myndigheder, som tager kontakt til os. Holder den og drøfter muligheder med os.
Vi skal have sat nogle streger. Nogle gange er det nødvendigt at arbejde lidt udenfor stregerne for at få stregerne til at passe.

Tag nogle af de nemme point. Send et nyhedsbrev til lodsejerne, hver 3. måned og fortæl, hvad der sker i processen. Der kan ske en masse ting, som vi ikke hører, og så kan vi som lodsejere få den opfattelse, at der ikke sker noget. At projektet er gået i stå.

- For eksempel vil vi gerne afgive en ejendom "Navn" med produktionsanlæg inkl. 70 ha jord. Der er kamp om jorden i området. Vores arrondering og afvandingskort er ikke fantastisk, så det er en enhed, vi har svært ved at udvikle. Til gengæld vil vi gerne over "Navn x 2", der er ejet af henholdsvis en moden mand og en ung økonomisk trængt mand.

Her savner vi, at myndighederne går mere aktivt ind i processen.

Vi har valgt, at vi gerne vil medvirke positivt.

- Bytteforhold

Vi vil gerne medvirke, men vi vil ikke blive stillet ringere og vores balance skal ikke øges. Vi skal ikke bruges til mellemfinansiering af ejendomme. Mellemfinansiering må myndighederne håndtere.

Vi er villige til at indgå i et jordbytte, men den jord vi får i bytte, skal ligge i maks. 5 km køreafstand fra et staldanlæg og i blokke på minimum 50 ha.

Ligger den længere væk falder dens indeks hos os.

Det er et 1:1 bytte på kvadratmeter og udbringningskapacitet/harmoni.

- Afgrøder tilpasset jorden

Vores grundtanke er, at marken skal producere mest muligt. Stalden plukker det, den kan bruge i en optimeret foderplan. Resten bliver købt ind. Det er staldmanden, som definerer, hvilke produkter han vil have. Hvis vi vil have stabilitet ved grisene, så skal vi have ensartet foder.

Vi har et princip om, at en afgrøde maksimalt må udgøre 15 % af markplanen.

Det betyder, at sprøjtningen kan udføres på 1 dag og dermed blive optimal.

Med flere forskellige kornsorter, jo større risikospredning får vi også – for eksempel i forhold til fusarium i hveden.

Vi er i kornkøbere. Derfor er vi måske vant til at kigge på, hvad vi kan producere til bytte. Køb af nabokorn betyder, at jeg skal købe hele avlen. Jeg kan ikke sortere mellem de enkelte kornafgrøder.

Selv om vi producerer grise, har vi majs i sædskiftet, fordi nogle sandede arealer er bedst egnet til majs. Områder, hvor vinterrugen vil drukne.

10.000 FEN på rod i majs bliver byttet for 75 tdr. hvede i silo.

I vores projektområde vil retentionen blive bedre, men det er samtidig noget af den grønne markjord, der skal afgives, fordi det er arealer, der ligger lavt i terrænet. Dyrkningssikre arealer i forhold til vårafgrøder.

- Beholderkapacitet

Omkring 1/3 af husdyrgødningen bliver afsat via gylleaftaler, og vi kan afsætte gyllen, hvis vi har lagerkapaciteten. Derfor har vi brug for frøgræs eller raps i markplanen for at have afgrøder, der kan modtage gylle i efteråret.

Et sædskifte med hovedvægt på vårafgrøder vil betyde følgeinvestering i gylleopbevaring.

Kartofler i sædskiftet betyder, at vi har behov for at kunne udbringe gyllemængden i andre afgrøder.

Vi prioriterer gylleaftaler, der kan aftage nogle mængder. De skal serviceres og kommer på. Så må vi i saneringsår supplere med handelsgødning på egne jorder.

- Arbejdsplanlægning i marken

Vi arbejder i princippet med 2 forskellige sædskifter. Et til vores vintersædsjord og et andet til vores vårsædsjord. Det er med en 50-50 fordeling ud fra jordens placering i terrænet.

En øget andel af vårsæd vil betyde større spidsbelastninger, hvor så- og høstkapacitet i dag er vores flaskehalse.

Mere vårsæd gemmer på en mulig følgeinvestering i mere markkapacitet for

at kunne klare arbejdet i forårssæsonen.

- Øget foderindkøb
Kvælstof fra husdyrproduktionen kan vi håndtere. Udfordringen ligger, hvis vores udbytter falder fra for eksempel 7 tons til 5,5 tons på 800 ha. Det betyder et øget kornkøb, hvor vi skal forventet en merpris på 200 kr./tons i diverse tillæg til foderstoffet.
- Halmforsyning
Vi ønsker ingen braklægning, fordi der ikke følger et harmoniareal med ved braklægning.
Her kunne strandsvingel, der kunne give et slet til et varmekværk, måske være en bedre afgrøde. Varmekværkerne vil sandsynligvis fortsat efterspørge halm, for med en øget andel vårbyg, må halmmængden falde.
- Usikkerheden
Usikkerheden er det værste.
Den lave notering driller mentalt. Det går over igen. Den skal nok stige, men usikkerheden slider.
Vi vil gerne være med til at bestemme. Være med til at påvirke beslutningerne.

Er der forskel i opfattelsen af udfordringer - set ud fra:

Bedriftens ejere

•

Planteavlserådgiver

•

Økonomi, drifts- og virksomhedsrådgiver

•

Udtagningskonsulent/andre rådgivere

•

Der er grundlæggende enighed om analysen, de bedste løsninger opnås når man spiller aktivt med. Oplevelsen af myndigheder, der ikke helt kan forstå, at man faktisk ligger inde med kortene til at få en større del af kabalens til at gå op er vi fælles om. Der er en god forståelse for udfordringerne i den nye kvælstofregulering, men nok et håb om at det ikke går helt som galt som "konsulenten prædiker"

Hvilke emner ses som de vigtigste og mest afgørende for bedriftens fremtid i en Grøn omstilling, herunder af landbrugsfaglig og økonomisk karakter?

Beskriv emnerne:

- Retningen
Afvikling kan være en mulighed
At sælge hele virksomheden kan være en mulighed
Vores pris på 250 Mkr. kender vi allerede.

Grundlæggende er der 3 retninger:

1. Afvikling
2. Udvikling
3. Status quo med en form for kompensationsordning

For os er det enten afvikling eller udvikling. Der er ingen mellemvej.

- Vores udbytte af den grønne trepart
Vi kan godt se nogle fordele ved at være med i processen, for vi kan få samlet nogle enheder af en vis størrelse.
Hvis vi selv skulle samle de enheder, ville det være en ressourcekrævende proces, der ville strække sig over lang tid. Ved at aktive deltagere tror vi på muligheden for at kunne tage nogle store skridt hurtigere – og måske med en lavere økonomisk belastning for vores virksomhed ved, at staten holder omkostningerne til forhandlinger og tinglysning.
- Ved at bytte noget lav sen jord til noget høj tidligere jord, vil vi kunne begynde forårsarbejdet omkring 1. marts. Med den nuværende fordeling af arealerne har vi et kort vindue i foråret.
Den ændring vil hjælpe os i vinduet for forårsarbejdet, som vi forventer vil blive mere presset med en større andel vårsæd.
- Med den politiske stemning efter folketingsvalget ser vi et behov for at kunne få adgang til nogle staldanlæg. Det er ikke sikkert, at der fremover bliver bygget nye anlæg.
Kernen i vores virksomhed er 1.500 søer, som er etableret i 2021. Målet er en full line produktion med 60.000 slagtegrise med tilhørende jord.
Tilbyttede anlæg skal kunne leve op til vores effektivitet. Det stiller krav til foderanlæg, udmugning og ventilation. Vi vil hellere udskifte inventar frem for at bruge mange ressourcer på vedligehold.
Muligheden for at kunne få adgang til øget staldkapacitet ser vi som en stor fordel. Jord kan vi lettere forpagte os til, og staten er ikke interesseret i at have staldanlæggene.

Hvilke løsninger ses der?

- Bedriftens ejere
 - En mulighed kunne være at lave forpagtningsaftaler på 8.000 kr./ha de næste år. Så vil det være muligt at slukke pumpestationerne og være i gang med vådområdet.
- Rådgivernes
 - Vær bevidst om muligheden for at bytte jer til staldanlæg, der kan indgå i jeres strategi om en full line produktion. Måske også med en bevidsthed om kapaciteten set i forhold til jeres høje effektivitet. Staldanlæg til grise kunne blive en faktor, der ikke kommer mere af – ligesom landbrugsjord.
 - Lav kortlag – eventuel på madpapir – over staldanlæg og arealer, som I gerne vil lægge i puljen. Lav et tilsvarende kortlag med jeres interesseområder – både i forhold til staldanlæg, men også arealer.

Hvad mangler bedriftens ejere i den Grønne omstilling – viden, rådgivning, andet?

Beskriv

- Bliver vi reduceret i vores gødningskvote med baggrund i udledningstilladelserne på vores arealer?
- Nogle af vores arealer grænser op til både eksisterende og nye mulige energiområder. Den ændrede brug af landskabet – og måske færre boliger – kunne muligvis give plads til flere vindmøller. Når arealerne bliver en del af projektområder, bliver mulighederne for at etablere energiprojekter så ændret? Vil vi kunne bevare en ejerandel i et muligt nyt energiprojekt
 - Hvis vi har jord i projektområdet?
 - Hvis vi indgår i et jordbytte?
- Planen bagefter Lige nu er fokus på at få projektet gennemført, men hvad er planen bagefter? Hvordan får vi holdt og plejet den nye natur? Der må blive behov for nogle nye miljøtilladelser, hvis arealerne skal vedligeholdes med dyr. Måske også behov for en bygningsmasse til at huse nogle af dyrene; med mindre planen er helårsafgræsning.

Hvad mangler rådgiverne i Grønne omstilling – viden, værktøjer, andet?

Beskriv

- 1:1 kvadratmeter bytte forstår vi. Værdisætning / indeksering i forhold til hidtil dyrkningsmæssig værdi forstår vi. 1:1 bytte i forhold til udledningstilladelse mangler vi at forstå.

Måske skal 1 ha grøn jord svare til 1,2 ha blå jord, fordi jordens "modtagekapacitet" pr. arealenhed falder.

Lidt som da mælkeproducenterne skulle gå fra 2,3 DE/ha til 1,7 DE/ha.

- Modeller for værdisætning – både hos mægler, men også ved långiver.
Der er en tendens til værdisætning ud fra det nuværende administrative landskab, men hvordan påvirker mangel på udspretningsareal eller anderledes sædskifter værdisætningen af ejendommen.

Tanker om bedriftens værdier (handelsværdi – pantværdi) før og efter en evt. ændring

Beskriv

Andre refleksioner – ordet er frit

Beskriv

- Som landmænd skal vi være varsomme med politikken. Den må ikke komme til at overskygge vores driftsmæssige hverdag.
- Jeg vil gerne selv bestemme.
Hvad skal der til, for at jeg hører mig mødt og set som lodsejer?

Kortbilag

Kortbilag laves i separat fil.

Notater fra besøg 2

Hvilke udfordringer er der på bedriften set i forhold til Grøn omstilling?

Beskriv udfordringerne:

- Gyllen bliver set som den helt store udfordring.
1 ha brak giver ikke noget harmoniareal. Det gør 1 ha pil.
Hvis ikke vi har jord til vores gylle – eventuelt i form af gylleaftaler – så får vi genereret omkostninger: Både til transporten af gyllen med meget vand, men sandsynligvis også fra modtageren, der vil kræve en kompensation.
En separator vil kunne reducere den mængde, som skal transporteres, men betyder samtidig en investering (kapitalbinding) og med flere staldanlæg vil vi også få en transportkabale.
- Lav udledning fra pil vil betyde, at vi kan acceptere en højere udledning fra andre arealer / afgrøder i udnyttelsen af virksomhedens samlede udledningskvote.
- Vi har brug for læ i vores landskab:
Der er en grund til, at der tidligere var så mange læbælter.
Pil kan

- hurtigt give en læeffekt
- har en harmonieffekt
- har en udledning på niveau med brak
- har en mulige anvendelsesmuligheder som andet en brændsel

Er der forskel i opfattelsen af udfordringer - set ud fra:

Bedriftens ejere

- Vi skal have plantet 30-50 ha til med pil for at sikre læ.
Hvis ikke det er muligt at opnå en afregning, så har vi selv et stokerfyr.
Vi ser en anvendelse som rodemateriale for vores grise.
Foderværdien skal undersøges, og praktisk mener vi at kunne håndtere pilen i vores foderanlæg, hvis blot findelingen er høj nok.
Vi ser en hel klar fordel i forhold til udledningskvote og harmoniareal

Planteavlserådgiver

-

Økonomi, drifts- og virksomhedsrådgiver

-

Udtagningskonsulent/andre rådgivere

-

Hvilke emner ses som de vigtigste og mest afgørende for bedriftens fremtid i en Grøn omstilling, herunder af landbrugsfaglig og økonomisk karakter?

Beskriv emnerne:

Hvilke løsninger ses der?

- Bedriftens ejere
- Bruge pil som et intelligent læhegn med effekt på udledningskvoten og som harmoniareal.
Pil plantet i dobbelt snitterbredde, så der hvert år kan tages et skær, men fortsat bevarer en læeffekt.
"Jeg gider ikke, at min mark blæser væk næste forår"
Tidligere har der været mange læhegn i området. Det var der en grund til.
- Pils lave udledning anvendes til at sikre dyrkningsarealer på blå marker.
Ved etablering af pilehegn rundt om 10 ha blå mark, vil der måske gennemsnitligt kunne sikres 8 ha dyrkningsareal som et vægtet gennemsnit af de enkelte afgrøders udledning.
- Vil kunne øge / fastholde selvforsyningsgraden med strølesmateriale.
Der kunne også være tale om produkter, som bliver handlet over naboskellet, så selv om vi har grise i vores stalde, så kunne vi godt producere strøelse til den nabo, der producerer mælk.
- Pil som markering af sprøjtefri 10 meter bræmme blandt andet langs med 3,5 km §3 beskyttet kystskrænt.
Pilen vil gøre det meget visionært for maskinførerne, hvor sprøjtebræmmen er.
Det generer mit landmandsøje, når vi har sprøjtefri bræmmer inde i marken.

Gul markering af muligt pileareal.

"Til venstre" for markeringen udsnit af den §3 beskyttede kystskrænt med 10 meter sprøjebræmme.

Driftsteknisk vil snitteren kunne tage et slet på flere hundrede meter inden en vending.

- Udegående dyr skal have skygge. Her kunne pil være en mulig skygge giver.
- Rådgivernes
- Pil vil kunne komposteres sammen med græs til et jordforbedringsprodukt. Vil kunne medvirke til en opbygning af humuspuljen på de bedste jorder. Er udviklet kommercielt som alternativ til spagnum.
- Pil vil kunne bruges som strøelse i kvægstalde som alternativ til halm og sand. I forhold til sand vil der ikke være slid på gyllesystemet og beslaglæggelse af opbevaringskapacitet i gyllebeholderen. Sandsynligvis også en ESG værdi, da sand er en ikke fornybar ressource.
- Målingerne har vist meget lav støvandel sammenlignet med andre strøelsesmaterialer.
- Målinger viser en lavere lugtpåvirkning i nær- og arbejdsmiljøet.
- Pil som muligt rodemateriale i grisestalde som alternativ til lægter og halm.
- Bliver anvendt som strøelse i hestestalde, hvor lugtvirkningen bliver reduceret. Samtidig et segment med en høj betalingsevne.
- Muligvis som strøelsesmateriale i kyllingestalde.
- Mulig supplerende proteinkilde til grise og køer ved høst i juni og september – inden lignificeringsprocessen med veddannelse. Sommerhøst i juni og september vil være lettere, hvis pilen gror på lavbundsarealer.

- Ved at bruge pil som læbælte omkring majs, vil det give et højere udbytte via lævirkningen. Der kunne samtidig ligge et potentiale, hvis pilen bliver samensileret med majsens. Et potentiale, som endnu ikke er undersøgt.

Hvad mangler bedriftens ejere i den Grønne omstilling – viden, rådgivning, andet?

Beskriv

- I forhold til en mulig anvendelse som strøelse hos vores grise, skal vi have undersøgt om pil indeholder toxiner, der vil kunne påvirke vores produktion.
- Vi vil gerne have en foderanalyse i forhold til FE_{gris}, men også sammensætningen af aminosyrer i proteinindholdet på 8-12 %

Hvad mangler rådgiverne i Grønne omstilling – viden, værktøjer, andet?

Beskriv

- Foderanalyser på henholdsvis FE_{gris} og FE_{kvæg}.

Tanker om bedriftens værdier (handelsværdi – pantværdi) før og efter en evt. ændring

Beskriv

Andre refleksioner – ordet er frit

Beskriv

- Vi vil gerne være her i fremtiden.
Vi vil finde løsninger.
Vi vil udviklingen – ikke afviklingen.
Hvis samfundet vil afviklingen af vores produktion, så kender vi også vores salgspris.

Ovenpå stormøder og vedtagelse af L5 har vi ændret holdning i løbet af de sidste 3 måneder.

Det er frivillige aftaler.

Vi skal ikke afstå jord til projektet, for vi får selv brug for jorden (til braklægning) - for både at kunne fastholde vores nuværende selvforsyning, men også vores harmoni-areal.

Hver gang vores selvforsyning falder, så øger vi også vores omkostninger med omkring 200 kr./tons til den avance, som foderstoffet skal have.

- Vi vil gerne have mere dialog fra myndighederne.
Det siges, at den samme ejendom er blevet tilbudt til 3-4 lodsejere.
Når ikke der er en dialog, skaber det grundlag for at viderefortælle den slags vandrehistorier – og de påvirker ikke vores holdning positivt.
- I skal indstille jer på, at projektet kan have en lang tidshorisont.
10 år eller mere er ikke urealistisk på grund af størrelsen.
I skal indstille jer på, at I skal drive de samme arealer som for 2 år siden, men med de restriktioner, som den nye lovgivning giver.

Det vil være en verden, hvor retentionskortene løbende bliver ændret. Når målet i kystvandsområdet er opfyldt, så vil den opstrøms jord blive mere grøn.

Kortbilag

Kortbilag laves i separat fil.